

HIMANTOPUS

HIRLEVÉL

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
37. sz. Újszegedi Helyi Csoport

Szeged

1993/5

MEGFIGYELÉSEK A VIHORLÁT-HEGYSÉGBŐL/K-Szlovákia/

A József Attila Tudományegyetem hat szakbiológus hallgatója a Kassai Egyetem növényrendszertani terepgyakorlatán vehetett részt 1993. május 17-21-ig. Bár a Gyakorlaton növényhatározást kellett végezni, sikerült megfigyelni több érdekes madarat és állatot is.

Szállásunk a Vihorlát déli lábánál volt az 1966-ban felduzzasztott "Zemplenskovo Sirava" mellett. Innen mentünk el Tarna /Vinné/várához 18-án, a Bodrog árteréhez 19-én "Morske Oko" tengerszemhez 20-án.

Sajnos a közös programokat az általános rohanás jellemezte, ami nem kedvezett az egyéb megfigyeléseknek.

o5.17. Zemplenskovo Sirava, a szállás környékén sok szálida és üdülő, A tavon 1 küszvágó csér, 8-10 tőkés réce, 20 dankasirály, 2 búbos vöcsök, 2 vörösnyakú vöcsök. Átrepül 2 fekete gólya. Több búbos banka szól.

o5.18. Vinné környéki hegyek.

2 egerészölyv, 2 kígyászölyv, 1 közép fakopáncs. Kőbánya: 2 ad.+2 juv. hegyi billgető, 3 pár házi rozsdafarkú, 1 pár hantmadár, 2 holló. Kővi rigót nem láttunk, de lehet, hogy csak nem vettük észre a hatalmas bányában. Valószínű, hogy költ uhu is, tavaly augusztusban toillát találtam ugyanitt. Néhány érdekes ásványt találtunk /Epidot, Olivin/. Néhány erdei pacsirtát is megfigyeltünk.

o5.19. Bodrogmellék /Szlovák-alföld/

Mezőgazdaságilag agyonművelt, monokulturás táj. Kevés a fűsáv, fasor stb., még fáciánt és vörös vércsét sem láttam!

A Bodrog árterében gazdag a madárvilág. Berki tücsökmadár, kerti geze szól. A Velki Komenc melletti hegyen sok gyurgyalag és

néhány erdei pacsirta volt. A környékbeli falvakban néhány fehérgólya költ. Mindegyik nem hálózati, különálló betonoszlopon telepített fészekben!

o5.20. Morske Oko környéke.

Nagyon szép hely, érdemes ellátogatni ide. Bár csak 700 m magas hegyek, erősen kárpáti jellegű flórájuk van: bükkösök dús aljnövényzettel /páfrányok, korpafüvek/ és kisebb fenyvesek. Egy harmatfüves láp is van a közelben, ezt sajnos nem tudtuk megnézni egy zivatar miatt. Morske Oko egy vulkáni kráterben lévő tó, pisztrángokkal. A belőle induló patak mentén biztosan van vízirigó, sajnos nem volt időnk jobban szétnézni itt. Sok lepke van.

Láttunk: hegyi billegető 2, fekete gólya 2, békászó sas 1, egerészölyv 3, holló 4, kék galamb 1, süvöltőket, karmazsinpirókokat. Sok barna varangy volt, de a bogárvilág is érdekes /homokfutrinkák, kék vízfutrinka stb./ Tavaly itt láttam császármadarat is.

o5.21-én mi a Mihalovce-i Múzeumba mentünk el, ahol pár faj kivételével az egész madárfaunát bemutató kiállítás van, nagyon szép tömésekkel. A szlovák egyetemisták eközben számonkérésen voltak.

Míg tavaly a hazai árak feléért tudtunk étkezni, idénre az árak elérték a magyarországiakat. Ennek ellenére érdemes ellátogatni a Vihorlátba, mert a madarakra koncentrálna sok olyan madarat meg lehet figyelni /darázsölyv, feketesas, fajok, fehérhátú fakopáncs, fenyőszajkó stb./, amit most nem sikerült az általános rohanás miatt.

Lovászi Péter

MEGFIGYELÉSEK A CSAJ TAVON

Szinkronmegfigyeléseket végeztünk a Csaj-tavon 1993. ápr.17-én. A csanyteleki részen egy nagyobb tó és néhány teletetű volt leengedve. Az itt látott érdekesebb fajok: réti sas 1 pd. imm., halászsas 1, nagy goda 42o, szürke cankó 5, tavi cankó 1, erdei cankó 2, havasi partfutó 83o, temminck partfutó 4, gulipán 92, kis sirály 11, lócsér 11, havasi pityer 1.

A tömörkényi oldalon láttuk az első ideai kis kócsagokat és az első kormos szerköt, és még néhány érdekesebb fajt: kis vöcsök 9, feketenyakú vöcsök 9, kendermagos réce 29, halászsas 1, erdei cankó 1, szürke cankó 8, réti cankó 4, kis lilé 5, széki lilé 1, gulipán 66, havasi partfutó 1, lócsér 2, mezei poszáta 1, kis poszáta 1.

Domján András - Barkóczy Csaba

MÁJUSI KIRÁNDULÁS CSENGŐD KÖRNYÉKÉN

Az érettségi szünetben egy barátommal voltam az Akasztóhoz közeli Csengődön. Az első nap az ottani Tájvédelmi Körzetben néztünk szét. Ez egy fás, ligetes nedves rét, amelynek a fajfajai az éger és a tölgy. A nedves rét jelenlétét a milliányi szünyog is jelezte. Nagyon sok kosbor és nőszirm virágzott. A fő fajok az agár és a mocsári kosbor, az apró és a sárga nőszirm voltak. Odaérkezésünkkor egy tűzok repült fel, krotáliát nem láttunk rajta. Egy fekete gólyát is láttunk a fák fölött és egy egerész ölyv-párt. Kint a réten sok piros lábú cankó "szidott" minket, lehettek úgy 200-an. Kéát fehér gólya is vadászott ott.

Innen egy ürgetelepre mentünk. Egy széles, kb. 1 méter mély homokgödör falába vájt lyukakban élnek. Számukat 20 körülire becsülöm. Ettől a helytől nem messze egy ligetben együtt fészkel egy szarka és egy egerész ölyv pár. Az egyik szarka állandóan zavarja a vissztérő egerészeket, egyszer a szemem láttára teljes sebességgel az ölyv hátának repült.

Másnap az Akasztói pusztákra mentünk kék vércse nézőbe. Benn a faluban három gólyafészket láttam, mind lakottak. Kinn a pusztán három óra alatt úgy 4-5 km-t haladva az országúton 4 pár kékvércsét számoltam, 4 gólyát, 4o piros lábú cankót, 1o pd. széki lilét, akik a csatormáról szálltak föl estefelé.

Harmadik napon Tabdiig mentem le. Két pár egerész ölyvet, két pár barna rétihejt, egy pár búbos bankát figyeltem meg. Az egyik

banka valami pici rágcsálót zsákmányolt. Körbetáncolt, néha rákoppintott a csőrével, aztán feldobta a levegőbe, majd amikor a préda kimúlt, elrepült vele egy közeli cserjésbe. Utolsó napa Kolon-tóra mentünk. A nyugati partot szegélyező megkötött homokbuckákon át jutottunk ki a tóra. A buckákon egy ősbörökás látható. Itt dúsan tenyészett az árvalányhaj. A látványt emelte az ott nyíló szalmavirág. Egy héját láttunk a terület felett. A tavon áthaladva egy egerész ölyvet, egy kabát láttunk. Megpróbáltunk belopni egy időszakos tocsogót, ami Izsáktól délre fekszik. Nem volt szerencsénk, felzavartuk a madarakat. Felrepült 3 nagy kócsag, egy sereg tőkés és kanalas réce, 6 nyári lúd, mögöttük 1o kislibát láttunk. Erre fölriadt vagy 10o piros lábú cankó, szürke cankókkal és pajzsoscankókkal vegyesen. A piros lábúak egy része féltett, de fészket nem találtunk. Elsiettünk, hogy a madarak minél hamarabb vissztérjenek.

Kiss Tamás

HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK

- utolsó szerdai összejövetelünket a TOT előtti héten tartjuk, tehát június 23-án, 17-18 közt, a Belvárosi Klubban
- szeretettel látunk mindenkit táborainkban, főleg a TOT-on, ahol a HCs-tagok segítségére maximálisan számíthatunk.
- a táborainkat a Természetvédők Szövetsége anyagilag is támogatja
- újabb szenzációs költségek odútelepeinken! A Homokerdőben egy B odúban kormos légykapó pár költött /Galiba Ferencék telepén/, 8 fiókát nevelve. Az Ujszegedi ligetben egy vörösbegy költött egy C odúban.
- az a HCs tag aki akár egy napra is részt akar venni a TOT-on, szóljon Rudner Józsefnek, aki e táborról részletes tájékoztatót ad.
- a hódmezővásárhelyi homokbányát, ahol eddig Gyovai F. tagtársunk gyurgyalag-vizsgálatait végezte jun. 1-én elérvették.
- további májusi megfigyeléseket kérünk leadni a HIMANTOPUS utolsó tavaszi számába!
- további jelentkezőket vár a Kiskunsági Nemzeti Park a TESZ tagok sorába /Társadalmi erdei szolgálat/. 18 éven felüli HCs tagok jelentkezhetnek, akik igazolványt kapnak és figyelmeztethetik a természetben észlelt szabálysértések elkövetőit.

ITT A GÓLYAFELMÉRÉSEK IDEJE!

Azt tervezzük, hogy a megye minden fehér gólya fészkéhez legalább egyszer el fogunk menni, de a pontosításhoz szükség lenne minél több adatra, akár a megyén kívülről is! /pl. az én megfigyelésem után elpusztulnak a fiókák stb./.

A következő adatokra van szükség: /példa/:

Fészek helye: Domaszék, Tanya 64o. /Bajai

út 11,2 km szelvényénél balra 600 m/

Fészek épült: akácfán

Fészekelés: - 06.24. 3 kis fióka

látszik

- 06.30. csak két fióka áll

Egyéb: a fészek megbillent!

Megfigyelő: Lovászi Péter, pontos cím.

Ha valaki kisebb-nagyobb területek felmérését elvállalná, minél előbb keressen meg a gyűléseken vagy a 485-012 telefonon.

Lovászi Péter

HELYTELEN GÓLYAFÉSZEK ÁTHELYEZÉS MAROSLELÉN

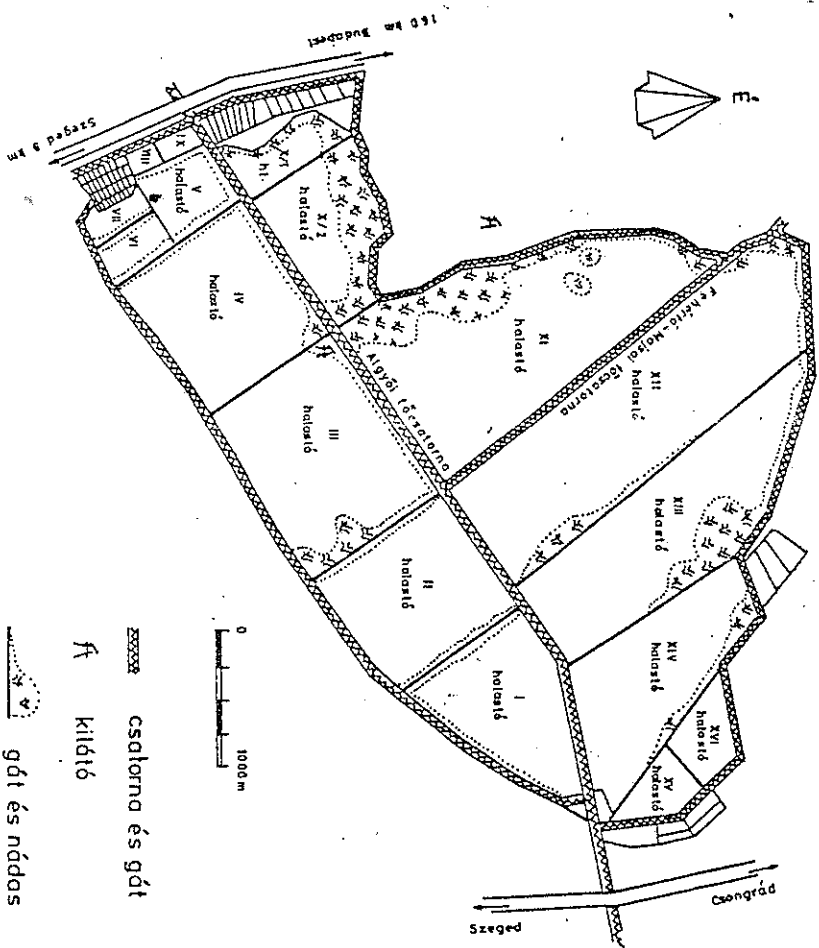
Egy használaton kívüli villanyoszlop+ túl közel volt egy tanya falához, a gólyák ürüléke a tetőt az ablakot bepiszkította. A tanya tulajdonosának ismételt kérésére, a polgármesteri hivatal engedélyével Ács Lászlóék 10 méterrel arrébb helyezték a villanyoszlopot, de sajnos nem ásták le eléggé a földbe a betongyámat. Az oszlop ugyan túrhetően állt, de ránézve veszélyesnek tűnt, így a jegyző feljelentéssel fenyegette Helyi Csoportunkat. Ácsék parancsot kaptak az oszlop helyes leásására.

ELŐZETES A DOBRUDZSAI KIRÁNDULÁSRÓL

A dobrudzsai Hisztria melletti védett területen járt 1993.május 10 - 19 közt Kmács György, Molnár Gyula, Litkey Zsolt HCs tagok Fritz Haak német természetvédővel. A 4 tagú "expedíció" először Tulceaába ment engedély-kérés céljából, majd onnan délre elértük a célterületet. Itt egy római kori rommaradvány és múzeum fogadja a látogatót, amely környékén félig sós lagúnák, nádasok, ill. a mi szikeseinkhez hasonló Salicorniás puszták találhatók. A nálunk már lezajlott vonulás után kissé furcsa volt, hogy egy óriási vonulás - sőt évezredek vonulási útvonala - kellős közepébe csöppentünk bele. Amellett, hogy a költés elkezdődött, a vonuló fajok domináltak, melyek hullámokban vonultak észak felé, többnyire tömegesen. Mi 134 fajt regisztráltunk, de adott esetben bizonyosan 160-170 fajt is biztosan lehet látni. Most az idő nem kedvezett, többször igen hideg volt, és keveset sütött a nap. Főleg a parti és vízi madarak megfigyelése érdekes, valamint az, hogy a sík területen vonulnak olyan énekes madarak is, amelyek egyébként erdőhöz-bokrosokhoz kötődnek /légykapók, poszáták stb./ A legérdekesebbek számunkra a pelikánok voltak, de a kalandra, a széki csér, a sok kucsmás billegető is szép látványt nyújtott. Batlák kisebb csapatokban húztak el fölöttünk. A nádban a legérdekesebb madár a mezei nádiposzáta volt /A. agricola/, melyet Csörgő Tibor tábora mutatott itt ki először, vsz. ez Ny-i elterjedésének határa. Első gyűrűző csapatuk akkor érkezett oda, mikor mi már 4 napja ott voltunk. A nádban vonuló madarak további érdekességeket mutatnak a hetedik éve itt dolgozó magyar gyűrűzőknek. A tájon sajnos látszanak az emberi behatások: beszántások, villanyvezetékek, kóborkutyák, orvhalászok, horgászok, sok-sok birka, túllegeltetés, és ottlétünk legnagyobb traumája az olajos pelikánok látványa. A csapatokban mindig akadt jónéhány részben vagy teljesen olajos példány, amelyre a biztos pusztulás várt. Valahol olajat engedtek a tengerbe, s ott tapadt a tollukra az olaj. Két elhullott és egy agonizáló példányt találtunk. A közelben - kb. 30 km-re egy szép cseres-tölgyes erdőre bukkantunk, ahol sok érdekes növényt és hullót láttunk. Kirándulásunkról szeptemberben fogunk beszámolni részletesebben, diavetítéssel egybekötve. Mindenkinek ajánljuk a nem éppen kényelmes, de annál olcsóbb utat, aki jót akar madarászni májusban.

Molnár Gyula

19. A SZEGEDI-FEHÉRTŐ

zzzzzz csatorna és gát
 A kültűré
 gát és nádas